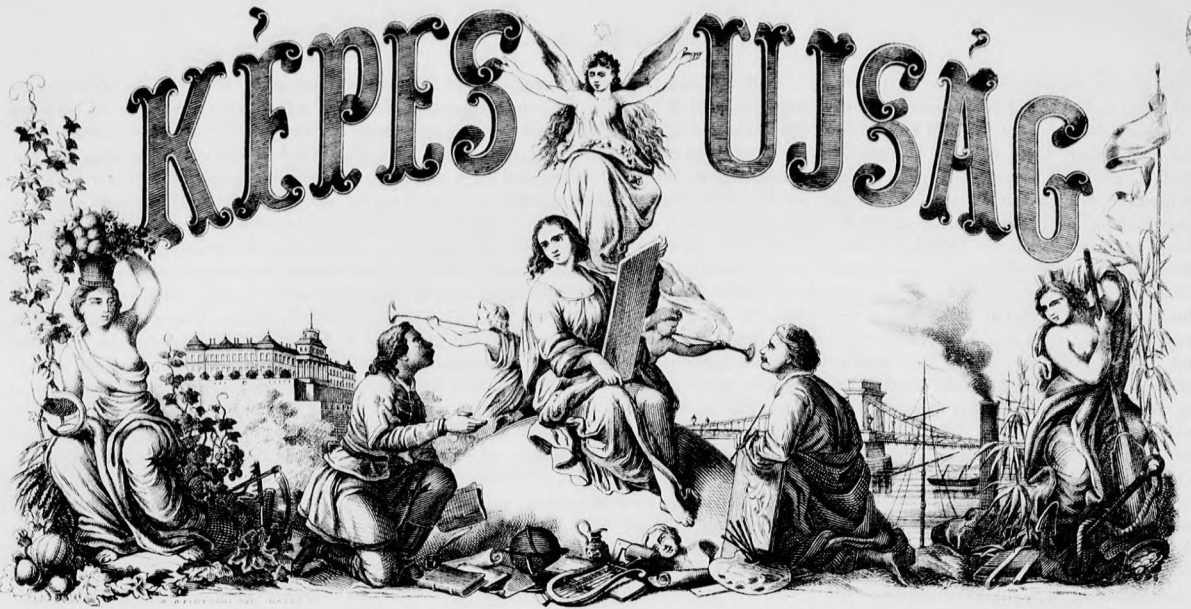

KÉPES ÚJSÁG

Pest 1860, vasárnap Január 22-én.
Megjelenik minden vasárnap másfél nagy ivon.

2. köt. 4. sz.

Előfizetési díj fél évre 5 ft. 25 kr., egész évre 10 ft. 50 kr.
Előfizethetui: Werfer Károly kiadónál feldunator 10. szám alatt, és minden es. kir. postahivatalnál.

Lónyay Zsigmond krasznai és bereghi főispán; erdélyi hadvezér és fejedelmi követ; stb.

Fényes sorában azon államférfiaknak, kik a XVII. század első felében sokféleképp zaklatott haza ügyeinek intézésébe hathatósan folytak be, ott találjuk Lónyay Zsigmondot, mint ama férfiak közt a legkitünőbbek egyikét.

A család, melynek ő sarja s ékessége volt, kétségtelenül hazánk legrégebbi azon ősi családjai közé számítandó, mely eredeti hiteles ok-

levelek szerint, az árpádházi királyok alatt a XI. XII. és XIII. századokban nevezetes egyéniségeket mutat föl. A Keme nemzetségből származott Gurg, Béla hercegnek, midőn Lengyelországba menekült, hű kísérelője volt, s midőn e herceg 1061-ben mint I-ső Béla király, trónra lépett: vissza adta Gurnak mindazon birtokait, melyek tőle, mint hivatól

Lónyay Zsigmond.

elvetettek, s e ragaszkodásáért s mert oldala mellett harczolt, újjakkal is szaporította azokat. — Lónyai Lászlót, — kit IV. Béla király 1245. kiadott levelében Gurg egyenes főúrköcsének mond, — miután a bécs-újhelyi csatában vitézül harczolt, és a véres ütközetben apja és testvérei elhulltak: az I. Béla által nyert ősi birtokban megerősíté. Mihály 1273-ban; Jakab 1285-ben (régí oklevelekben: „Comes Jacobus Kuke“ nevezet alatt fordul elő; neje a híres Hun-Paznan nemzetségből való Kozma gróf leánya); Bencez 1321-ben János 1337-ben sat. éltek. Anyag család ős-régisége iránt már két század előtt találunk elismerést Bethlen Farkas, Apaffy erdélyi fejedelem tanácsosánál s Erdélyi történetirójánál, ki Lónyai Albertől szólván, így jellemzi őt: „Családja régiségéről és harci vitézségéről volt híres.“

A XV. és XVI. században is ott találjuk e nemzetség fiait azon bajnokok sorában, kik a honn fenmaradásaért mindig készek voltak sikra szállani: híven megőrizvén az ősköltől öröklött vitézség s feláldozó honszeretet értékét.

Zsigmond, kinek itt hű arczképét adjuk, Lónyai Istvánnak, a szathmári és tokaji várak parancsnokának nejétől Báthory Katalintól származott fia, idősb testvére volt Lónyai János dévanyi várparancsnoknak.

A természetűl kitünő észtehetséget, születésénél fogva terjedelmes jószágokat s a Báthory-családdal rokonságot nyerve: csakhamar oly állásba jutott, hol ritka lelki tulajdonai s különösen hazaffi buzgalma és munkaszeretete nevezetes szerepet biztosítottak neki Magyar- és Erdélyország ügyei körül.

Ugyanis a sors által oly korszakba helyezve, midőn a vallásbeli és polgári szabadság küzdelmei folytak: Bethlen Gábor és Rákóczy György erdélyi fejedelmek mellett látjuk őt a hosszú harcz alatt: a háboruban megosztra vannak veszeljeit, a győzelem óráiban bölcs tanácsai által készítve utat a békére, mely megszüntesse a mindig gyászos polgárháborút s nyugalmat szerezzen az anynyira sanyargatott hazának; de biztosítsa egyszerűsége ama nagy célét, a melyért Erdély és a Tisza vidékei oly hosszú harczot vívtak.

Midőn Bethlen Gábor a híres Wallensteinnal 1626-ban sikeres hadat viselt, s a tél beálltával ez utóbbi a harczteréről hadait elvonni kényszerült: Bethlen részéről, mint követ, Lónyai Zsigmond lón egyik szerzője a békének melyet decemberben Pozsonyban a fejedelem nevében alá is irt. A Rákóczy György alatt folytatott háború alatt, ismét mint békeszerző lépett föl. Ismeretesek e részben Esterházy nádorral folytatott érdekes levelezései, melyek előkészítői voltak azon nevezetes békekötésnek, mely Lintzben decemb. 16-dikán vépkép megállapították, s mely a magyar protestansok jogainak sarkkövét képezi.

Érdemeinek s fényes tehetségeinek elismerésül Kraszna és Bereghmegyék főispánjává nevezetve: az említett békekötésekre lett küldetésen kívül több rendbeli követtséget is viselt, nevezetesen a velencei köztársaságnál és a lengyel királynál; hosszú államférfiai pályája végnapjaiban azon kitüntetésben részesült, hogy 1640. mart. 23-ikán, a nádor-választás alkalmával, a protestans főurak közül nádornak jelöltetett.

Mint családja megérte azon örömet is, hogy emelkedett lelkű s kitünő jellemű leányait, kiket az ország fő nemzetségeivel rokonságban levő nejevel Varkuch Margittal nemzett: a haza első rendű férfiai vették nőül: Igy Anna, előbb Wesselényi István, később — második házasságban — Kemény János Erdélyi fejedelmének lón hitvese; Margit Csáky István erdélyországi fejedelmek törvényes ágyát ékesíték.

Ritka államférfiai jellem volt e Lónyai Zsigmond, ki egyenes lelke, meggyőződésének nyílt és szilárd követése, az ügyhöz, melynek diadalára életét szentelé, tántoríthatatlanul hű ragaszkodása által, hazájának és hirtorsosainak őszinte tiszteletét és szeretetét, az erdélyi fejedelmek osztatlan bizalmát, a római császár és magyar király s ennek vezései és tanácsosai nagybecsülését, majd fél századon keresztül, kiérdemelni s magának mindvégig biztosítani képes volt.

Egy feleséges embernek levelei.

Kedves asszonyomé! —

Rég nem irtam levelet, fülig állok a dolgozóban, minden perczemnek van gazdája, de mégis nem akarván haragot, nehány üres órányedvet asszonyomémmel szántam.

Tele irhatám e lapot bolti czikkekkel, utcazi mondákkal; de már ezért le nem ülök a tiszta papíros mellé; hanem hogy e levélnek más is hasznát vegye, írok én mást.

A mult ősszel alkalman volt találkoznunk két igen mivelv zsidóhölgygyel, a kellemes társalgás folytán valamelyik így szólott hozzám.

„Ön író, — foglalkozásánál fogva az emberi lélek különbségeit okvetetlen ösmeri, nagyon lekötelezne, ha megmondaná, mi oka lehet annak, hogy míg a szegényebb zsidók között a legboldogabb házasságok vannak, a gazdagok legnagyobb részt boldogtalanok, különösen pedig a nők.“

A kérdés nagyon új volt, s hihetőleg gondot adott volna a felelet, ha a véletlen ki nem segít, tudniillik a megszólító maga is egyike levén e gazdag boldogtalanoknak, pedig nagy miveltsége irányt adhatott volna neki az élet bajai közt, ha a lemondás, tájékozás, bizonyos gyengeségek iránti óvatosság a bajok kikérelésére elegendő lett volna.

„Asszonyom, — mondam a kérdezőnek, — az emberek idáig még csak olyan orvosokat ösmernek, kik a testi bajokról kérdezik ki az embert, s a betegnek az orvost bizalmukra méltatván, az orvosnak őszinteségét rossz névén nem veszik; — én tökéletesen hiszem, hogy maholnap lelki orvosok is lesznek, és a kort megelőzőleg, önnök kérdésére már mint ilyen orvos felelek, még pedig egész őszinteséggel.“

A hölgy előre biztosítja, hogy szavaimat méltánylattal fogadja; tehát a következőket mondam:

A gazdag zsidó, férfi gyermekeit a kereskedelemre fogja, leányait pedig a legjelesebb mesterek által képzeti zenében, kézi munkában, értelemfejlesztő tantárgyakban, főleg pedig nyelvekben, s ez által kulesot ad a leánynak kezébe a mivelődésnek számosabb tárházához.

Felnő a gyermek, tudványa a megszer-

zett előismereteknél őstünzi a további önképzésre, s a szülők vagyonsága nem kényszerítvén próbb gondok megosztására, halad azon irányban, hol a tulfinomság a lelket ugyan szegbé, de érzékenyebbé is teszi, — s e miatt vágyai mindig különbözők lesznek attól, ki ez irányban együtt nem haladt vele.

Elkövetkezővén az ideje, a szülők férjhez adják a leányt egy vagyonos kereskedőhöz, ki nagyon is megnyugtató a szülők leányuk jóvendője iránt, hiteles könyvekben biztosítván neki a jegyajándékot, s üzletének forgalma kétségtelemé teszi, hogy a leánynak anyagi kényelme teljesen biztosítva van.

Sem a szülők, sem a lány nem képzeli, hogy egyéb is kívánatik a boldogsághoz; tehát a házasság megkötötték, és kezdődnek a boldogság a szülők egyzszerége szerint.

De, fájdalom, a boldogság minden számítás dacára sem akar elkezdődni, sőt az ifjú nőnek arczán a bának fellegei, és a könnyecsek jelenkeznek. Először ezt csak a férj látja, s el nem tudja gondolni, mi lehetett kedves életpárját, holott ő selyemből, bársonyból a legszebbet meghozta neki Bécsből, aranykarperczekkel gyakran meglepi, s a főkönyv tanúsága szerint a fényes üzletek sikerülnek, vagyonnak észrevehető szaporodik.

A férj meg nem tudja fogni az elégedetlenségnek okát, holott ő reggel korán fölkel, hogy üzlete után fusson, — délben alig eszi meg az utolsó falatot, már megint pénzszerzés után rohan, s késő este számokkal megrakva jó haza, nejenek elmondja a számok eredményét gyapjuból, kölesből, gubacsból; — s ime nejenek arczán egy mosoly sem jelenkezik.

A férfi szentül hiszi, hogy neje nálánál szorgalmasabb férjet nem kapott volna, — hisz nem lehet olyan kívánsága, mit egyszerre ne teljesítene, ha százakba kerül is, és tén szász közül kilenczvenkilencz igazat adna neki, csak én nem, — a ki észreveszem, hogy a nő, helyezetéből ki van kapva az agyonnevelés, tulfinomítás által, — a nő rajongóvá lón olvasmányában, s minthogy az ő lelki világában is alakult egy képzemény, a való-világban az ő rozszaszínű föllegei helyett gubacsot, zabot talál, egy szorgalmas férjet, de ki nejét, azt az agyonmivelv nőt megérteni, és az életben kaulozolni nem tudja.

Két ilyen különböző igényű és miveltségi egyén minden gazdagságuk mellett boldog nem lehet, és nem bizonyítva, hogy pénzzel még sem lehet mindent megvenni.“

A hölgy elpirulva bár, de igazat adott, s midőn én ezt kedves asszonyomémmel megírom, azt is mondom, — hogy e másik népfajból vett példa nem szolgálhatna e nekünk is némi tanúsággal, még pedig arra, hogy a házasságkötésnek a lelki miveltséget akként vegyük figyelembe, hogy némi egynemű legyen a két fiatal között, különben ott lehet a gazdagság, a boldogságot az meg nem termi.

E tárgynak fejtegetését azonban más levélre hagyom, maradván kedves asszonyomémmel

Vig levél.

Irta: Haragos András.

(Ezen levelet olvassa el Hunfalvi János ur is; mert ezen levélben az leszen megírva, hogy ő nem tud magyarul.)

Hitelt érdemlő egyének állítása szerint Londonban évenként néhány száz ember tanul magyarul; nem keresve az okot, mi indíthatta őket nyelvünk megtanulására, szivből örvendünk, hogy Európa legmiveltebb és leg hatalmasabb népeinek egyike rokonszenvennel viseltetik irántunk, s ha valamelyik magyarul tudó szobámba lépne, összeölelném, csókolnám, mint olyant, ki rokonszenvének megmutatására még nehéz nyelvünket is megtanulta. Ha aztán beszéd közben észrevéném, hogy itt ott még előkekerül egyegy hiba, a nagy világért sem haragudnám; mert ő talán nem azért tanulta meg a nyelvet, hogy velünk szembeszálljon, és azt vitassa, hogy ő jobban tud magyarul, mint mi.

Hunfalvi János urról is azt beszélik, hogy a magyar nyelvet csak könyvből tanulta, de ha nem beszélnek is ezt, mégis tudnám, elolvastván Xantus Jánosnak „Kaliforniai utazását”, melynek irodalmi kiigazításával Hunfalvi János ur lőn megbizva. E munkában hemzseg a hiba, lapról lapra özőnnek tódul elő, — és az olvasó megsajnálja a nyelvet, melyet avatatlan kéz így meghurezol, mintha soha sem adtak volna ki nyelv szabályt, melyhez az írónak alkalmazkodnia kellene.

Idáig jutottunk megbocsáthatlan engedékenységgel. — Tíz év óta a magyar nyelv Csáky szalmája, kuszálja mindenki saját kénye, kedve szerint, s mint Xantus munkája bizonyítja, Hunfalvi ur, a magyar academia levelező tagja még arra is mer vállalkozni, hogy másnak munkáját kijavítsa, — és ime, kinek e vállalkozásnál, különösen pedig magyar academiái tagságánál fogva szükségképpen tudnia kellene a nyelvet, — kibocsájt egy könyvet, száz meg száz hibával, — s ezért még díjat is kiván.

Ennyire nem terjedhet az engedékenység, és tisztelettel megjegyezve azt, hogy itt az academiára felelőséget hárítani senkinek joga nincs; mert egyik tagja magyarul nem tud: annál inkább akarjuk megróni Hunfalvi János urat.

Hogy ön könyvből tanulta e nyelvet, nem mentség többé, mihelyt elfogadta az akademiái tagságot; sőt kétszeres felelőséget vont magára, midőn egy a hazától távollevőnek iratait kijavítás végett elvállalta; s közvetlen oka volt annak, hogy a hazájától ezer és ezer mérföldnyire tartózkodónak érdekes jegyzetei száznál több hibával megrakva léptek a közönség elé.

Idáig nem volt kényszerítve senki az irodalmi foglalkozásra, — arra sem volt példa, hogy érettségi vizsgálatot kívántak volna a magyar nyelvből; mert a közönség megvárta, de van néhány ember, mint Hunfalvi János ur is, — ki azt hiszi, hogy a nyelvet haszonbérbe vették, és természetnek benne dudvát, parajt, laput, hisz az academiái levelező tagja született magyar nyelvész, és a mit leír, azt bonczkés alá venni nem szabad.

A kinek kedve van e hibát megnevezni győzőrködni, szívesen szolgálunk vele; de itt nin-

csen helyünk az idézgetésre, ha csak a könyvnek jó részét lenyomatni nem akarjuk.

Másoknak rettentő példájára ezennel csak azt mondjuk: Ballagi, Czuczor és Fogarasy urakkal közlendjük e munkát, s minthogy a tudatnak kétségtelen érzetével azt mondhatjuk, hogy egy pár száz hibának kimutatásával Hunfalvi János ur ellen érvényre emelendjük, hogy magyarul nem tud, méltán sajnáljuk az akademiát, hogy tagjai között ilyen nyelvgyilkoló is van.

Kétségtelen, hogy Hunfalvi ur ezért még levelező tag marad; hanem ha már ki nem lép, legalább adjára fejét, és kérje meg szépen Balagyi urat, majd az collegialis szivességéből talán megtanítja.

Azokhoz a kiket illet.

Ti, kiket a hűség köve tart,
Kiknek törvényt s irányt szab a világ.
Orrotoknál vezetve mindenütt...
Kiknek nyugalmat már semmi so ad;
Ti, kiknek csak a külszín mindenök,
Csillogó fűny, vakító káprázat...
Múló anyag áldó emberei,
Szolgái a hitvány ércz hangjának!

Ti kérté a világszűzességet?
Kiknek az ember nem ér fakohát,
Csak oly messze látok ti akkor is,
Orrotoknál mert nem látok tovább.
Mi nálatok az emberlétségség?
Külső csinban alapított semmi;
A sokaságnak függők báványán,
Csak dítok, mert tudtok inni s enni,

Szárnyaival messze visz vágyatok,
Nyugalmatok érte az áldozat,
S a nagyraugrás telhetlen szakjából
Údv helyett az eredmény: Kárhozzat.
Nézzetek a kiaded szalmakunyhó!
It lakozik a nyugalom maga;
Melynek fényét paloták nem látják,
It ragyog a jólétnék csillaga.

Ha leszáll a csendes este rája,
S álom jó a kis család szemére,
Ki dolgait igazgatja nappal,
Lesz éjjel is örökös vezére;
Ágyatoknak mennyezete fölött
Ellenben a gond tábora viraszt,
S lesz álmatok, miként a bűn, nehézség —
Nincs mi megnyugtat: tiszta öntudat.

Nézzetek be saját kobletekbe!
Meglátjátok: a telhetlen vágyak
Lelketeknek fáján, ha van még mit,
Mint a férgek mindig egyre rágnak;
Levele- és nedvtől megfosztva,
Elhagyatva, mint pusztaú a kútgom,
Áll az egykor, egykor oly büszke tölgy
Halálvázsként majd az utca végén.

Biró Imre.

Utasítás vidékieknek.

Kik magyar ruhához való szerelvénye vásárolnak.

Vidékről özőnlük a megrendelést Pestre magyar ruhákért, s a megrendelések összetűdülása miatt minden anyag rettenetesen megrágul.

Legelőször is a legnagyobb rész nem tud a szabásra nézve eligazodni, — e tekintetben tanácsoljuk, a divatlapjaink mellett megjelenő képen kívül sétáljanak végig a vácozi, uri és dorotyá-utczán, s a kirakatok példányaiban a szabást megvlogathatja.

Férfi és nőruhának változatos példányait láthatjuk már, és az ember szemé győzőrködvé látja, hogy a szép és egyszerűség nagyon megfér egymás mellett. Mesterembereink elvannak árasztva munkákkal; de itt meg kell

mondanunk, hogy nem csak két-három szabó van Pesten, vannak ösmeretlen de ügyes mestereink kiknek neveit ösmeretebb iparosaink is szívesen megmondják, és ha jól utasítjuk őket, mindent jól és olcsón állítanak ki.

Hölgyeink meglévő ruháikat ügyesen használják fel, s egy új derékkel átalakítják, ekkép a takarékoság elvének is megfelelnek.

Kőgombokat most már a nürnbergi kereskedésekben is lehet kapni mérsékelt ártért, tehát nem kell az aranyműveseknél megállni, hol nevezetesen drágábban fizetjük meg. Épen tegnap roppant szállítmány érkezett, és a kereskedők még e héten annyit foglaltatnak be, hogy a vidéki megrendeléseket pontosan teljesíthetjük.

Pesten Brunner kereskedése a vácoziutczában, valamint Molnáré ugyanott vidékre is elküldi a megrendelt gombokat.

Régi ékszereket a nagyhid- és dorotyá-utczában négy-öt boltban is kaphatni.

Szép és jó magyar csizmakat falragaszok hirdetnek; de a mi a kész ruhát illeti, gazdagabb és szebb raktár keres, mint Kramer urnak dorotyá-utczai kereskedésében, hol a példétlen „Kazinczy-menték” először jelentek meg, s oly diszesek, hogy a legkényesebb izlés sem talál kivetnivalót.

Ha tehát a vidéken czélszerűn és gyorsan nem készíthetnek el valamit, a nevezett kereskedésnek gazdagabb telepe minden pillanatban kényelmes választásra áll készen.

Kalapraktáraink gazdagra vannak ellátva, valamint a főkötők és pártákban nincsen semmi szükség, azért vidékről a divatlapok hirdetésményei, helyben pedig egy kis bolti szemle bizton elvezet mindenkit.

Tudni kell azonban mindenkinek, hogy a legegyszerűbb a legszebb, s mindenki csak a takarékoságra törekedjék.

Prim Juan, spanyol tábornok.

Prim Juan, reusi gróf, bruschi vicomte, született Reus-ban Cataloniában dec. 12-kén 1814. Számos közhivataloskodása közt kiemelendő: Madridi s barcelonai kormányzó-sága. Prim tábornok, ő Felsőége a királynő kamarása. Érdemei elismerésül s fényes kitüntetésül, több bel- és külföldi érdemjellel díszeskedik. Jelenleg az afrikai tartaléksereg tábornoka. Napoleon herczeggel együtt volt a krími háborúban, hol a hadakozás kemény iskoláján átment, s mely időszakból főnmaradt Napoleon herczegeli barátságos viszonya.

Ethague Rafáel, spanyol tábornok.

Ethague, spanyol tábornok született San-Sebastian-Viscayában febr. 13. 1815. Több hadjárásban kitünteté magát s fényes katonai érdemeket szerzett, melyek elismerésül a San-Fernando lovagzattal, s III-ik Károly nagy keresztjével díszítetett föl. 1845-ben a baszkok kormányzó kapitánya volt. Mult december 16. tábornokká nevezetett ki. Ethague a nov. 25. afrikai csatában megsebesült, melynek következtében történt előléptetése is.

Kaireddin basának, mint a tunisi bey rendkívüli követének fogadtatása, a magas portánál.

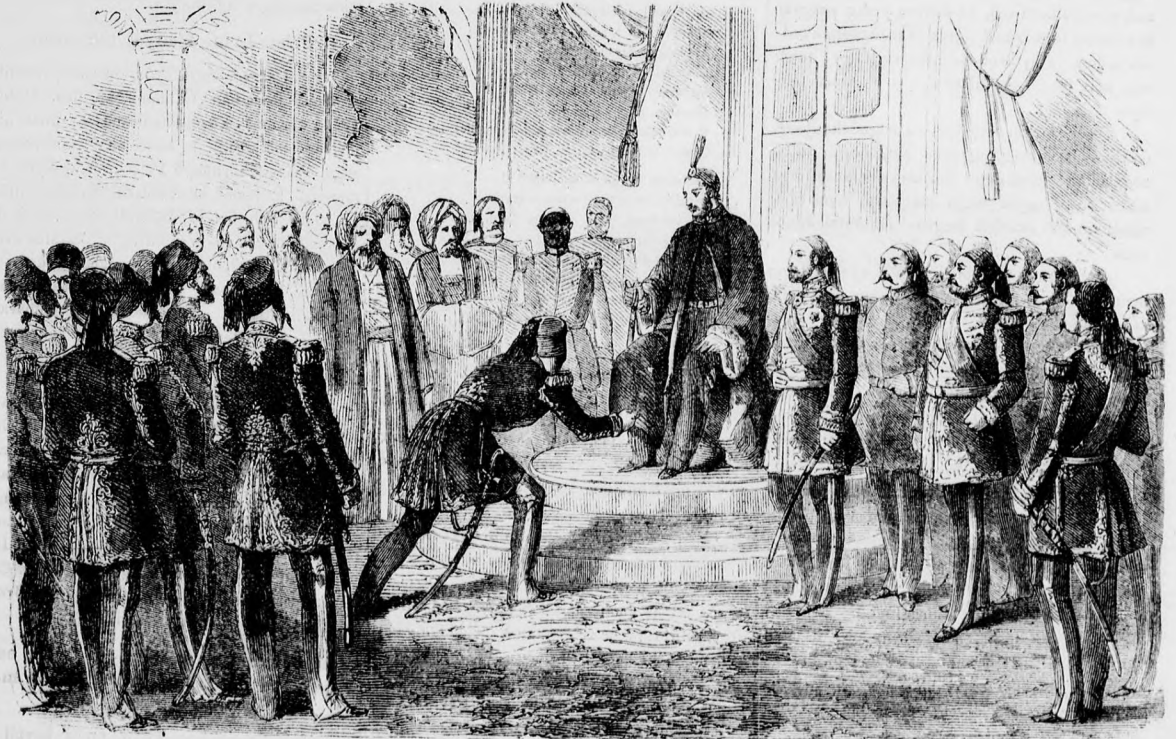
Kaireddin basa, ki a tunisi beytől a vallásos investitúra iránti fontos kiküldetésével,

Prim Juan spanyol tábornok.

Ethague Rafael spanyol tábornok.

Kaireddin basának, mint a tunisi bei rendkívüli követének fogadtatása a magas portánál.

mint rendkívüli követ érkezett volt! mult év december havában Konstantinápolyba, mindjárt megérkezések a legnagyobb kitüntetéssel s a szokásos elfogadási szertartásokkal fogadtattat a magas porta által.

Kiküldetésre kedvező sikert aratot, s mind maga, mind uralkodója részére, a magas porta részről, kedvezés jeleit tanúsító ajándékokban részesítetett.

Küptán a török udvarnái búcsulátogatását mutatja be.

Magyarország aranykönyve.

Rég megirták azt, hogy hiában fohászkozik az Istenhez az olyan ember, ki az árok szélén megáll, és a széles árkon úgy akar átjutni, hogy egy kis kurta imádsággért az Ur-isten lenyul a magas mennyekből, és galléránál fogva átteszi az árkon; mert jól van az ügy intézése, hogy az ember maga is tegyen valamit, és ha buzgón imádkozott, szedje össze erejét, szaladjon az ároknak, és ugorjék át maga.

Mi is igen gyakran estünk e gyarló hibába, mindig azt vártuk, hogy majd valami véletlen segít rajtunk; hanem hála Istennek, a lelkesek rászánták magukat a jó példára, és kezdeményeztek lánczhidat, gőzhajót, vasutat, egyesületeket és a mi legszükségesebb volt: akademiát!

Harmadik évtizede már, hogy ez intézet áll, de mindig bérben lakó, és az idegen hiában keresi a nagy hírű magyar nemzet legföltettebb kincsének, nyelvének oltárát. Ma talán jóval közelebb állunk azon pillanathoz, midőn majd az akademiának palotáját is megmutathatjuk, s minthogy a lelkes kezdeményezésnek már százötvenezer forint az eredménye, kimondhatjuk, hogy Magyarország aranykönyvébe írja le nevét az, ki a magyar akadémia palotájára filléret elhozván, a gyűjtőivre írja nevét.

Honfiak és honleányok! a hitet nem csak hinni; de vallani is kell!

Ime a következők neveit látjuk idáig beírva az aranykönybe:

A magyar akadémia legutóbbi ülésében az elnök, Desselwffy Emil gr. jelentette a jan. 16-ig hozzá beérkezett aláírásokat az akademiára. (Megjegyzendő, hogy a kibocsátott aláírási iverk közül eddigelé még csak alig egy-kettő érkezett be.) Adakoztak eddig: a kalocsai érsek az akadémia házára 5000, a tőke szaporítására 5000 ftal; a győri káptalan a házra 500 ftal; a kegyesrend a házra 500 ftal; gr. Nákó Kálmán a házra 1000, a tőkéhez 4000 ftal; gr. Apponyi György a házra 1000, a tőkéhez 2000 ftal; gr. Waldstein János a házra 1000, a tőkéhez 2000 ftal; ifj. gr. Zichy Ferenc a házra 1000, a tőkéhez 2000 ftal; b. Jósika Sámuel a házra 1000, a tőkéhez 2000 ftal; Wodianer Móric a házra 1000, a tőkéhez 4000 ftal; Wodianer Albert a házra 1000, a tőkéhez 4000 ftal; b. Podmaniczky Frigyes a házra 500, a tőkéhez 1000 ftal; gróf Bethlen József a házra 5000, a tőkéhez 500 forinttal; Gorove István a házra 1000 ftal; hg Pálffy Antal a házra 1000, a tőkéhez 2000 ftal; az esztergami káptalan a házra 500 ft.; Lonovics József a házra 100 ft.; gr. Pallavicini Alfonz a házra 2100 ft. (részvényekben); Szalasi István a

háza 200 ft.; a budai takarékpénztár a házra 2000 ft.; gr. Almásy Dénes a házra 2000, a tőkéhez 2000 ft.; a békes-csabaik a házra 500 ft.; Láng Ignác, pesti ügyvéd a házra 1000, a tőkéhez 1000 ftal. Ezenkívül jelentette a titoknok, hogy Sujánszky Antal helybeli plébános ur, mindaddig, míg az akadémia háza föl nem épül, évenkénti 100 fra kötelezte magát. Mindezen, a fennkített napon bejelentett adakozások eredménye tehát: a házra 24,500, a tőke szaporítására 36,500, összesen 61,000 ft. — Az akadémia hazafiai köszönetét nyilvánítja mind a nemeslelkű adakozóknak, mind a buzgó elnöknek.

A hétablakos csárda.

(Életkép.)

(Vége.)

Hová, haza?

Közülünk azt voltaképen senkisésem tudja. Én azt hiszem, hogy ő sehohsem lakik, mert az, ott a pad végen hortyogó komám minden hetivásár hajnalán a „Két huszár“-kávéházból látja kijönni, akkor is tán csak azért, mert olyankor szoktak ott söpörni.

— Ez az ur sokat ihatott már életében!

— Sokat bizony, hanem érdemjelét hordozza is az orrán, — viszonzá a csapláros vígan, s ott hagyta vendégét a faképnél, hogy a világhosszúságot terjesztő egyetlen fagyugyertya koromrózsás hamvát ujjaiával lecsipje.

Pár percz mulva a fuvaros is bebotlott az ivóházba.

— Mehetünk térs uram, — mondá.

— S az idő?

— Tisztulni kezd.

— Jól van. Egy óra mulva Pesten leszünk.

Ezzel csekély tartozását kifizetve, a csapláros szerencsés utat kívánása mellett a magyar főváros felé hajtattott.

Az eső megszűnt, s a sűrű fellegek szakadozni kezdettek, melyek közül a telő hold egyegy pillanatra előbukkant.

Az ut a Hétablakos csárdán túl minden tekintetben jobb mint az eddigi, s így Pál gazda minden vesztély nélkül hajthatta lovait. A gondos körültekintést azonban sem az útas, sem kocsisa nem tartotta feleslegesnek.

Alig értek a csárdától mintegy ezer lépésre, midőn a kocsis hátra fordul.

— Látja téns uram azt a furcsa szerszámot?

— Mire céloz kend?

— Ott a fűzfán —

Az utas a mondott helyfelé tekintett s hátsán hideg borzadás futott végig.

A kijelölt korhadtt fűzfán, az utól alig két ónyire egy emberi alak függött, s ha nem a szél lóbázta, akkor bizonyára végső vonaglásával küzdött.

Utasunk pillanat alatt leszökött szekere-ről s ügyesen mászott föl a fára, honnan a nyakkendőt, melylyel a szerencsétlen magát föl kötötte, tollkésével hirtelen levágta.

A test nagy zuhanással esett le a vízes, homokos földre.

Ekkor már Pál is a helyszínén termett, az utas pedig a szerencsétlen fölé hajlott, s fölé annak mellére illesztette.

— Még él! — kiáltott föl örömmel, s most másodszer vevé igénybe tollkését, a mennyiben azzal eret vágott.

A vastag vércsöppek eleinte lassan bugyogtak föl egymás után, azután vékony, hosszú sugárban kezdett az kifelé lövelni.

A hirtelen alkalmazott segély megemeltette az embert.

Az útas szekere tette az ájultat, s midőn az elkezdett dűzőzni, vörös orru prókatorunk lassanként fölnyitá szeméit, s első szavát is emígyen idézte Ciceróból: „Quousque tandem vital abutere patientia nostra?”

Utközben a vörös orru elbeszélte egész nyomórát. Az utas valami csekély teherrel járó foglalkozásra tért nyitott számára.

A vörös orru szabadságszeretete nem bírta a hivatalviselést megszokni, megszökött tőle, s most ismét mint azelőtt, minden este rendes vendége a Hétablakosnak.

Meddig tart még ez a kifelé sétálása? Alkalmasint addig, míg ismét utolsó öt garasát be nem issza, s akkor, — akkor ujra föl-köti magát.

Szokoló Viktor

Egy orangutang életéből.

Midőn utósor valék Jávában, 1848-ban — beszéli egy német utazó, — egy hollandi föld-birtokostól, egy nőstény orangutangot vettem, azon célból, hogy ha csak lehet, eleveven hozzam el Németországba. Egy szerencsétlen esemény közbejötté miatt e célozom ugyan nem érhetem el, de miután alkalmam volt negyedfél hóig egy orangutangot folyvást szemmel tartani, azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha ez ugynevezett vadember életmódja, sajátságai s szokásairól egyetmást elbeszéllek.

Midőn ez állatot megvettem, mintegy 3—4 éves lehetett, teljesen kifejldve 3 láb s 5 hüvelyk magas. Szumatra szigetén, még fiatal korában fogták s egészen megszelídítve, szabadon futkosott gazdája birtokán. Testének felülete hosszu vörhenyes szőrrel volt borítva, de ritkásan; feje egészen kopasz volt s piszok fekete bőre, valamint az állat külseje fölötté visszatászt volt. Nevezetesen föltűnt az aránytalanság a test egyes tagjai közt, a hosszu hustalan karok és lábszárak, a rövid, vastag nyak, a rendkívül kidagadt ajkak, míg az, csak két kerek nyílás által volt képviselve. Egyetlen szépségének mondhatók a nagy fekete szemek, melyek kifejezése oly emberies volt, hogy az egész idomaltan alkalak kibékített. — Mig hajónk a jávai vízekben lebegett, az orangutang szüntelen a földézetten volt, s éjjelre szinte ott kerestet menhelyet, hol aztán egész hosszszában elnyújtóva aludt. Napközben rendkívül jó kedvű volt, a többi apró majmokkal játszodott, s a vitorla-köteleken mászkált. Nagy előszeretettel volt gymnastikai s akrobatikai műtétek iránt. Az állat ügyesége valamint kifejtett izomereje, ily alkalmaknál bámulatos volt, én legalább soha sem láttam ehhez foglható. Hogy az olvasónak némi fogalma legyen erről, elbeszéltem a következőt.

Néhány száz kokuszdiót hoztam magammal, melyekből az orangutang mindennap ket-tőt kapott, mivel hazájában az volt kedvence

Nagy elfogadás az év első napján a „Tuillériák” palotájában.

eledel. Ki valaha kókuszdiót látott, tudni fogja, mily kemény s vastag héja van annak, még baltával is nehéz átmetzeni. Az orangután a dió hegyes végére, hol a gyümölcsnek mint némely almának, kidudorodásai vannak, helyezze éles fogait, s jobb látát a dudorodásnak akasztva, ekként ketté repeszté a kemény héját. Ezután újjával a gyümölcs természetes nyílását megtágítván, annak tejét kiszűresölé, a diót aztán valamely kemény tárgyon összezúzva, megevé.

De midőn valamivel délfele kanyarodott hajónk, az állat is a fogó meleggél veszteni kezdé elevenségét. Nem jászott többé a többi majmokkal, se nem ugrándozott a hajóköteleken. Ritkán jött a földélzetre is, a nélkül, hogy ágyának meleg takaróját ne vonsszolná maga után, s mihelyt csendesen leült, egészen belétakarozott. Ágya tengeri fűmadráczból, szinte ily párnákból s egy gyapju takaróból állott. Hagár korábbi gazdája jószagán valamely szin zugában húzta volt meg magát éjjelenkint, a hajón már az első napon szívesen fogadta az ágyneműt.

Lefekvése azonban mindig sok bajjal járt, soha sem aludt el előbb, míg nehányszor fölül kelts ágyneműjét gondosan kisimitgatá. Ezt mindig keze fejével végezte s gyakran öt perczig is ültögette keze fejével azon helyet, melyet egyenetlenül tartott. Ha fekhelyét ekként elrendezé, hanyatt fekként, takarójába egész fülig beburkolozott, s ily helyzetben egész 12 óra hosszú édesdeden aludt.

Valamint lefekvése, ugy felkelése is mindig rendesen történt. Pontban hat óraker az első napsugárral elhagyá fekhelyét, s mihelyt az utolsó napsugár letűnt, — mi az egyenlítő közelében esti hat óraker rendesen megtörténik, lefeküdt. De a mint nyugot felé vitorlázunk, észrevettük, hogy az orangután naponkint korábban ment nyugodni, s mivel tizenkét óra hosszát aludt, annyival korábban is kelt föl. Eleinte nem sokat ügyeltünk erre, de később inkább felőtöl volt, mintsem figyelmünket kikerülheté. Ha e lefekvés idő nem vágott is egészen össze a hajó időkülöntségével, még is bizonyos hozzá alkalmazkodást vehetünk észre, a jó reménység fokánál ugyan is már délutáni két óraker fölkel. S ez időt tartá meg aztán rendesen, míg élt.

Az említett kókuszdiókon kívül meg főtt sóshest, liszt és szágó volt az orangután kedvence eledel. Ha ezek közül valamelyikhez hozzáférhetett, minden lehetőséget elkövetett, hogy elvehesse, — míg ebédeltünk, rendesen lánczra kellett tenni, nehogy hosszú karjaival s lábával az asztal közepére ugorjék, s egész hűskészletünket elrabolja. Ha valamit elrabolt, azt leletlen volt többé elvenni tőle. Veretni hagyta magát, de ragadományát el nem ereszté, s három-négy font hust könnyedén elfogyasztott. Hogy lisztet szerezzem, naponkint megjelent a konyhában, s rendesen akkor, midőn kileste a szakács távollétét, s ekkor a liszt-tartóból jól kimarkolt, kezeit aztán fejn törülte meg.

De a lisztlopás egy ízben torkára fort. A szakács kevéssel az előtt hogy az orangután belopozott, a forró theásédényt a tűzről levéven a padlózatra tette le, Bóbi — így nevezzék az állatot, — benyult a lisztes edénybe, de mivel abban annyi lisztet se nem talált, hogy fe-

jét sem puderozhatta volna be vele jóformán, nem kevéssé bosszankodott. Hirtelen körültekintett, hogy e miatti bosszuságában mi csinál kövessen el, e forgás közben a theás edény forró vizével jött érintkezésbe, s eszeveszettezen rohant ki a földélzetre, gondosan kikerülvén ezután minden kuktáskodást.

Kétszer hetenkint meglátogatta a matrózokat ebéd idején. Kedden és pénteken, mivel e napokon szágót ettek cukorral s fahéjjal, s ez kedves nyálánsága lévén, vendégül hozzájuk csatlakozott. Különbön nem igen szeretett velük lenni, noha a matrózok igen kedvelték. Étekezés közben nagyon rendes, s a majmok szokása ellenére tiszta volt. Leveséhez kanalat adtattam, de biz azt nem igen ha ználta, hanem kicsusoritván szélés ajakát, a tányér tartalmát százába önté.

A szesz italokat rendkívül kedvelé, ebédre rendesen kapott is egy pohár bort, mit egy hajtásra ki szokott inni. Pohárát vagy tányérját soha sem törte el, nagy vigyázzal bánt azokkal.

E tekintetben is különbözött a többi majmokról, ezek ugyan is mindent összetörtek, mihez hozzá férhetek.

Mit az orangután egyenes járásáról beszélnek, én mesének tartom, az enyim mindig négy kézláb járt. Volt egy kedvenc kis majma, mely ha csint követett el, az orangutánhoz menekült a verés elől, ez aztán ölébe vette, s az árboz kötélkeire mászott föl vele, s ott is maradt, míg a fenyegető veszély el nem mult.

Bóbinak csak két hangváltozata volt. Egy gyöngye süvöltő torokhang, melynél ajkait sem nyitá föl, s mielylyl örömet vagy fájdalmát, szóval, kedélyállapotát árulá el.

Arckifejezése örökké egyforma volt. Ha nagyon félt, iszonyúan bögött, mely bögsés a telénbőgéshez hasonlított. E hangot csak kétszer hallatá útközben, de oly tartósan, hogy alig tudtam lecsillapítani. Mind két alkalommal megjedtet, tengeri állatoktól, melyek kigyókhöz hasonlítottak. A kigyó, úgy látszik halalos ellensége.

A jó reménység foka körülhajózása után, ismét többször időzött a földélzeten, de vidorsága nem tért többé vissza, s csak rendkívüli napokon jelent meg szokott takarója nélkül. Különbön egészséges volt, s én már erősen hittem, hogy élve vihetem magammal Hamburgba, midőn egy szerencsétlen véletlen életének végét vetett.

A hajószoba egyik szekrényében boros és rumos üvegeket rakogatott s válogatott ki a pinczér egy napon Bóbi ezt szokott közönyös arckifejezéssel nézte, mintha észre sem venné. A pinczér éjjelre e szekrényt nyitva feledé. Bóbi a szokott időben mint rendesen fekdüni ment, de éjjel palackcsörgésre ébredék föl. A lámpa világánál megpillantám az orangutánat a szekrény előtt egy rumos üveggel kezében. Addig kutatótt a szekrényben, míg tele füvegre talált, és ügyesen felnyitá, és szesz tartalmából kénye kedve szerint teleította magát.

Mintegy tíz percz mulva ezután, az állat fölötté élénk s vidor lett. Asztalokon, székeken ugrált, s a legneveltségesebb mozdulatokat tevő, míg élénksége mindinkább fokozódott, később egész örültségi roham szállta meg

annyrira, hogy az állat nem volt többé fékezhető.

Ez állapota mintegy negyed óráig tartott, aztán összerogyott, száját tajték borítá, s meredten mozdulatlanul fekként. Ágyába fektetém, minden perczben halált vártuk, de az csak 14 nap mulva, heves inláz következtében állott be. Ez idő alatt csupán vizes borral élt. Orvságost is adtam be neki, s midőn egyszer üterét megtapintám, valahányszor ágyához közeledém, karját nyujtá felém megtapintás végett. E mellett tekintete oly szomorú, oly emberi kifejezésű volt, hogy megindulás nélkül nem leheté nézni. Ereje lassankint fogyott, s egy erős roham után végre megszűnt élni. Hulláját szeszbe tétetém, s Hamburgba érkeztemkor az ottani muzeumnak ajándékozám.

Fölmenetel a Montblancra.

A Montblanc, nem csupán arról nevezetes, hogy Európának legmagasabb hegye, melynek csudálására a világ minden részéből évenkint számtalan utazó elzarándokol; de gránitszikláiban, jeges csúcsaiban a természet oly csudás és nagyszerű szépségeit tárja elének, melyekről valamit az itten történni szokott kalandos kirándulásokról, már is számtalan elbeszélés s leírás élénk vizsgálja szól. És hány festő s rajzoló esetje fáradozott már is, hogy a természet ez oriai művének csudáiról, havas csúcsairól, gránitszikláiról némi fogalmat nyujtasson a szemlélőnek! De mindez gyöngém adhatja vissza a nagyszerű látványt, mit a Montblanc képes a valóságban felmutatni.

E nagyszerű látványok leghűbb visszaadására, még legalkalmasabbnak bizonyul be eddigelő a fotografia.

1859. nyarán a Bisson testvérek, hires francia photográfok, rándultak ki a Montblancra azon célból, hogy a Montblanc változatos alakzatait, csudás látványait, művészetökkel, minél több hű képen adhassák vissza. S ez, daczára azon számtalan nehézségnek, mielylyl egy ily hegyi kirándulás össze van kötve, kivált a Montblancan, hol még a lég zordonságának is ki van téve az utas, nagy részt sikerült is. Képünk szintén e becses gyűjtemény egyik másolata, s a kiránduló csapat a hegymászás fáradaimai közt tünteti élénk.

A Bisson testvérek, buzdíttatva a nyert siker után, ez évben is meglátogatták a Montblancot, s biztos reményük van egy teljes panorámát összeállíthatni a Montblancról. —

Az őszi Mátra.

Ha nem vagy is legmagasabb,
De te vagy a legmagyarabb,
Te vagy mienk ős Mátra!
Örök szerelemmel nézve
A magyarság tengerére
Az alföldi rónákra.

Sohsem fordítád el arcod.
Bár láttál ezredes harczt,
Mit a magyar régen küzd,
Mig a végtelen lapályról,
Mely piroslott vértől, lángtól,
Feléd vert a csatafüst.

Ha eltörtt kelevénk,
Te neveléd a fát nekünk
Az ellenség-sujtolót,

Fölmenet a Montblancra.

És ha sötét sirba szálltunk,
Magunk és szent szabadságunk,
Te adtad a koporsót.

S kit a nyilvég által nem járt,
Kire a halálnál több várt,
A bujdosók kenyeré,
Azt hús árnyékod fődé el,
A míg búja szent sebével
Forrásodnál pihene.

Ó! a hon kettős keresztje
Mint illenék és fejedre,
Mikép ragyogna onnan
A reménység e szent fája
Széjjel a magyar rónára,
Hitjélül a bajokban.

De most, de így gonosz dolog!
Mindig csak ködlik homlokod,
Egy titkos, néma búban.
S mintha örök vihar rázna,
Mintha meg volna alázva,
Tépett cserkoszorúd van.

Avagy csak én látom így azt?
Kit már egy remény sem ébreszt.
Hogy virulni lássalak,

Haj! mely rajtad kelt virágot,
Örök tavaszt, boldogságot;
Sironra süt az a nap!

Mindszent Gedeon.

Két könyv,

egyiket tessék megvenni, czíme : Tutti-frutti, írta Szokolay, a másikat ne tessék megvenni, czíme : A három nadrágu ember. Írta Paul de Kock, magyarra fordítatá Telegdi Lajos debreczeni könyvtáros.

Szokolynak két kötetes Tutti-frutti-ja legközelebb jelent meg Ráth Mór könyvkereskedésében, s ha az irodalompartolásnak ez újabb korszakában kötelességünk a közönséget a jobb munkákra figyelmeztetni, úgy Szokolynak e művét ki kell emelnünk; mert az apróbb humoristicai művek nem szójátékok gyötrelmei közt születtek; hanem életből vett

kedélyes vázolatok. Szokolay szerencsésen beletalált a magyaros nyomba, s különösen a krónikás irmodort nagy szerencsével tette magáévá. Ez uttal szabadjon őt arra figyelmeztetni, hogy e töredékeknél ne állapodjon meg, s ne forgácsolja el erejét aprólékok irásával, holott gondos beosztással nagyobb műben illőbb helyet talál e genre-képeknek.

Epen őt szükségesnek láttuk figyelmeztetni, — mert az újabb irodalom holmi kis apró toldalékok és lézagpótlékokkal foglalkozván, az, kinek tehetsége van hozzá, próbálkozzék meg a nagyobb munkával is.

Most jövünk a „Három nadrágu emberre!”

Paul de Kock lehet ugyan nevezetes író, — hanem föltesszük róla, hogy saját könyveit édes lányának kezében nem szeretné meglátni. Emilitte regénye vastag ostobaság, tul minden hihetőségén, azon kívül oly ocsmány és er-

kölcstelen, hogy a hagymásátorban is meghasábfúznák, ki elég arczátlan volna így beszélni.

E könyvet Telegdi ur ajándékozta a magyar irodalomnak, — s ha már elengedi is valaki ez undokságot, felelősségre vonjuk azon meghurcolt magyar nyelvért, mely meg van késelve e könyvben.

Elzsomorodunk azon megdondolatlanságon, hogy valaki belekap az írásba, mielőtt a legközönségesebb nyelvszabályokat ösmerné, és minden tartózkodás nélkül úgy összekuszálja a nyelvet, mint a „Három nadrágu ember“ fordítója a magyart.

A jó szándék ki nem ment senkit, s a hol az erkölcstelenség mellé a nyelvtörténet szegődik, kötelességből mondjuk: meg ne vegyék a „Három nadrágu embert.“

Mégegyszer s utóljára Egressy.

Máshol régen tudják azt, hogy egy lapban kimondott vélemény nem egyes embernek véleménye, hanem nagy részben azon közönség, mely a lap mögött áll, — s a szerkesztő értesülvén közönségének véleményéről, azt kötelességből is nyilvánosságra hozza.

E lapok közönsége Egressyt a nemzeti színház tagjai között óhajtja látni; mert Egressy az élők közt első magyar színész. Ha az igazgatóság tagadni akarja, méltassa a magyar közönséget, a színházra annyiszor adakozó közönséget, egy kis fölvilágosításra, és mondja ki, hogy Egressy miért nem méltó a nemzeti színházhoz.

A magyar lapirodalom idáig nem akart tulhervadással kedélyeket ingerelni, s elfeledvén részben hatalmát, óvatos tanácsadással hitte Egressynek ügyét keresztül vihetőnek. Ma már okunk van hinni, hogy Egressyt el akarják ejteni, miért, miért sem? arról senki sem tud semmit.

Mi köztünk nekünk ahhoz, hogy a színházi tagok egyikének vagy másíknak Egressy az ember nem épen szája ize szerint való; nekünk a színészre van szükségünk, — süllyedő drámánk ügyét támogassa minden meglevő erő, — s a kinek szava elhatározó, midőn a közönség, az áldozó közönség véleménye jelenkezik, — legyen oly nyílt, mondja meg: miért nem kell az óhajtott színész?

Egész esztendőnek elforgása alatt nem hallat az igazgatóság egy árva hangot, — s ha a közönség ily nevezetes ügyben sem érdemel figyelmet, kimélik meg erszényét is, melyet oly gyakran igénybe vesznek.

Hogy fiatalágunkat megtarthassuk,

e végett az emberek minden lehetőt megkísértenek. Férfiak és nők, házasok és nőtlenek mindanyian szeretnék az élet tavaszát vagy legalább is nyarat megtartani. S e czélból a szabók, divatárusnók, fodrászok s tudná Isten mi mindenféle művészekhez folyamadnak. Szépitővezek, kenőcsök s végső esetben a pirositök is elővételnek, lámpafénynél mások amitásául megjárja biz ez, de napvilágon mely elpazarlott ifúságunk romjait kellő világításban tünteti elő, ez mind nem használ; a napvilág kérélehetlen mint az örök igazság, s nem egy báliszsépség, ki lámpafénynél sziveket gyújtott, ovakodnék kora reggel hervadt szépségeivel

imádói előtt megjelenni. Uj meg uj pipereszerek vétetnek elő, a mindinkább enyésző bájak kipótólása végett, de a valóság testből lélekből mindinkább elkötözik.

És mégis oly közel vannak hozzánk az egyszerű s csalhatlan szerek, melyek egészöngünket s fiatalágunkat fentartani képesek! A külön életszakoknak alig van meghatározott jellege, hanem mindenkinék életmódja adja meg kinézésének bélyegét. — E pontnál lányan kiáltanak fel! „O igen, a többit már tudjuk, — legyünk mértékletesek ivásban, evésben, ne járjunk bálókba, estélyekbe sat. hanem maradjunk szépen otthon, s keljünk s fektügyünk a tyukokkal!“ — Régi nóta biz ez, s van is benne sok igazság, de nincs eltalálva mégsem a mit mondan akarunk, — az öregség otthon is felkeres bennünket s az otthonülés pedig épen nem szépít s fiatalít.

A mi varázsszerünk, mely nem egy orvost tesz nélkülözhetővé, nagyon egyszerű mint a természet maga, mely sohasem csal. E varázscserepet következő számunkban adjuk.

Nemzeti színház.

Színházi újdonságaink egyelőre megfogytak, de a pályázó vígjátékok és drámák a mostani pangást felesen fogják pótolni a tavasz elejére, midőn ugy is legtöbb újdonságra van szükség.

Színházunknál egyelőre nagyobb hiányt érzünk olyan dogokban, mik a tragoediának támaszai lennének, azért most már itt az ideje, hogy az igazgatóság ne csak az eleresztett jelesebb tagokat, szereze meg; hanem a vidéknek jelesebbjeit jó volna koronként fölléptetni, hogy hanyatló erőink pótolva legyenek.

Azt is meg kell már jegyeznünk, hogy a női magyar ruháknak, a mennyiben azok palástok vagy menték, rettenetes hiánya van a színháznál, s épen a mai időben nélkülözhetlen, hogy ily kitünőbb darabokat a színház maga is készítsessen.

Nem kételkedünk, hogy színházunk lelkes közönsége, különösen a hölgyvilág e tekintetben megkönnyelbitené a színházi pénztár gondjait, ha a kezdeményezést az igazgatóság kezébe venné.

Végre még valamit.

A színházi jegyekkel ügyet valahára már rendezni kellene, s olyan jegykezelést fölláttani, mely a közönséget megnyugtatta az iránt, hogy visszaélésre alkalom nem marad.

E tekintetben nem kell aggódni, csak a külföldi szokásokhoz alkalmazkodjunk, s a színházi pénztár nevezetes nyerevényre teend szert.

Ipar és kereskedés.

+ Az északamerikai államokból évenként 361, 434, 923, dollár értékű gyapot szállítatik Európába.

Mivel e roppant értékű kereskedelmi czikk csupán rabszolgák által állítatik elő, képzelhetni, hogy mily nehezen terjedhet a rabszolgaság eltörlésének eszmeje, az ugynevezett szabadság földjén. Hiába! az anyagi érdek, leghatalmasb kormányzó e földön.

+ Stieglicz nevű pétervári bankár, ki most üzletével felhagy, 72 millió ezüsttrubellel vonul vissza bankári üzletétől. E roppant va-

gyon, mennyi gondot adhat a tisztelt báró urnak, mikor még gyermekei sincsenek, a kikkre hagyhatná.

+ Az ausztriai birodalom összes ingatlan vagyonának értéke 8961 millió forintra becsültetik, ebből Magyarországra esik legtöbb, 1812 milliónyi érték.

Természettudomány.

+ Julius 18-kán Spanyolországban és Algierban teljes napfogyatkozás lesz látható, a nap tányérja közelében, Venus, Merkur, Jupiter és Saturnus szintén fel fognak tűnni. A csillagászok ez alkalommal fontos észlelésekre készütnék. A francia tudóstársaság tagja Faye, reméli, hogy legalább 40 csillagász fog összejönni Franciaország, Anglia, Német, Olasz s Oroszorszákból, hogy Afrika különböző pontjain s Spanyolországban vizsgálódásaik tárgyává tegyék e nagyszerű természeti tűnényt.

Veszprémi hírek.

Egy 16 éves leány egy 72 éves aggasztán nyakára hurkot vetett, s négy balta ütessel rajta halálos sebet ejtett. A leány elfogatott.

Az elsőnek jó farsangja, — az utóbbiuk rossz szállása, szomorú jövője van.

A Kazinczy-töke gyarapítására városunkba is mintegy 300 f. a. e jött össze.

Az uri Casino tisztújító gyűlése tegnap volt, Kammerseperger Antal köztisztelenben álló elnök, elnökül haláláig megválasztott, ez azután a bizalom! — Jegyzőül pedig Békffy György, könyvtárnokul a kedélyes Áts Rudolf ur.

Vegyes hírek.

+ A mostani százados ünnepélyek közt megemlített, egy német lapnak a „Lipesei újságnak“ kétszázados jubileuma. E lap, ha bár nem az első időszak irat is Európában, de az egyetlen, mely keletkezése óta folyvást főnáll. Első száma 1660-ban Jan. 1-jén jelent meg.

+ A népvándorlásoknak korunkban sincs még vége; — hiába, e tekintetben is az emberiség örökös hullámlásnak van alávetve. Kanadába évenként mintegy 30,000-en vándorolnak be, többnyire angolok, németek, skótok s norvégek. Legújabbban a cserkeszek vándorolnak ki nagy számmal hazájukból Törökországba, eddig 16,000-en telepedtek meg új hazájukban, s még kétányian vannak útban. E kivándorlás okául az orosz kormány által rájuk vetett nagy adót tulajdonítják.

+ Raglan lord emlékirata a krimi háborúról, közelebb megfognak jelenni angol nyelven. A kiadó a kéziratot Canrobert és Pelissier tábornokokkal is közlé, hogy a mű elleni észrevételeik s megjegyzéseikkel együtt egyszerre jelenhessen meg.

+ Oroszországban 1858-ban 1577 eredeti és 284 fordított könyv jelent meg, az időszak iratok száma 165 volt. Idegen könyvekből 1,614,874 kötet vitetett be.

+ Különös per. Egy belga kapitány hajótörést szenvedett legényével együtt, ne hogy éhenhaljanak, egy velök volt szercesent meget-

tek. Most e szerencsétlen szerencsen családja megjelent Anwerpben, s kártérítést követel az emberevőktől, 50,000 frankra szabván a fekete árát. Nem hiába, hogy a fekete leves is drága.

Régi kép.

A Bakonyerdeje híres még nagy Németországban is, hol még azt is elhinnék róla, hogy minden fal makk helyett egy utonálló terem.

Persze, nem zörög a levél szél nélkül, mikor a Bakony rengeteg erdő volt, belsejében kevesebb volt a falu, mint most, a jó utról eltévedt ember biztos menedéket talált az erdőben, s jó fegyverrel vadpescenyéje egész életét meg volt; de kenyér, bor, ruha is kellett, s ezt mind pénzért adták, s az elszánt ember megleste az utat, a keresztülvonulókat megadóztatván.

A veszprémmegyei pandurok azonban mégis ügyesen megjárták az erdőnek szokott utait, s nem volt olyan csavargó, kit ők szinről szinre ne ösmertek volna, s mindeniknek tudván vágyakozása helyét, előbb, utóbb, megkapták az embert.

Sőt annyira ment köztük a közlekedés, hogy folytonosan izengettek egymásnak, s ekkép egyik vagy másik csintettnek cselekvőt mellék körülményekből kitalálván, ha valamelyik szegény legény túl a rendén goromba volt, a pandurok elcsipvén őket, még a megyeházig számot vetettek velük, ütögetés közben ekkép beszélvén:

„Megizentük, gazember, hogy ha már megehültél és az apró pénzed elfogyott, kérj egy pár garast, s ha olyan jámborra akadtál, ki tőled megijed, kinjában forintot is ad, — azt tedd el, de hozzá ne nyulj; mert aztán annak sem adnak, ki nem rablónak, hanem koldusnak állt ki az ut mellé.”

Az ilyen izengetésnek mégis sok jó eredménye volt; mert az üldözött ember nagyon hihetőnek tartá, hogy előbb-utóbb kézre kerül, s azért az erőszakoskodástól mégis óvakodtak.

Azokban annak bebizonyítására, hogy a rabló még a szabadságban is félt a tisztviselőktől, ime egy ritka példa.

Rohonczy, Veszprémmegyének évtizedekig alispánja, mint főbíró Páparól Veszprémbe ment a Bakonyon át, a hajduja Pápán betegen hátra maradván, a Bakonynak közepén egy utonálló messziről rákiált.

„Megállj, ki vagy?”

Rohonczy parancsola a kocsisnak, hogy megálljon, s midőn az utonálló odaért, megösmervén a régi tömlőcztöléteket, megtámadja:

„Hát, te, életterlen gazember, még a főbíró sem ösmered, s azt kérded: ki vagy? Jancsi, — mondja a kocsisnak, — add ide a gyeplőt, itt van a késem, vágj hamar egy mogyorófapálczát, aztán rávágysz erre a csavargóra kemény tizenkettőt.”

A kocsis teljesíté a parancsot, az utonálló pedig rég lekapván fejtakaróját, esenkedve kérte a tekintetes főbíró urat, hogy ha már kiállja ezt a tizenkettőt, ha valaha kézre kerül, ne hozza elő, hogy őt az uton meg merte állítani.

A főbíró ur megigérte, hanem a tizenkettőt az ut mellett lefekvő utonállóra hiány nélkül fűlzsabatta.

Furcsa biz ez; hanem még furesább, hogy igaz!

Mi hír Budán?

— Valamelyik vidéki városban azt inditványozták, hogy a hölgyek minden vigalomban ugyanazon ruhában jelenjenek meg. Okosan van, Nagy Ignác már Füreden is azt inditványozta: ne öltözködjének a nők néha hat-szor is egy nap, hanem ha valaki a szoknyáit mégis meg akarja mutatni, egy póznán dugassa ki az ablakon, legalább valamennyit egyszerre meglátják.

— Reményi hazánkfa hosszas távollét után kedves hazája földjére lép, s varázshangu hegedűjével keresztül utazza Magyarországot. Isten hozza a jó fiút, huzzon nekünk

szomorut, vigat, örömmel hallgatjuk, csak arra kérjük, hogy a maga nevét el ne hegedülje!

— A Balaton mellékéről nagy panaszszal írják, hogy a halásznoknak nem sikerül a fogashalászat. Ez alkalommal meg kell jegyeznünk, hogy a fogas a halásznok állítása szerint legostobább hal, következképpen leg hamarabb meg lehet fogni. No akkor ne is keressék azt máshol, hanem menjenek a halásznok Augsburgba, ott megtalálják az egész csapatot az Allgemeine Zeitungban.

— Győrött sok magtár égett le, melyek azonban biztosítva voltak, a mi különös csudája a véletlennek, a magyar biztosítótársulatnál kettő volt biztosítva azon városrészen, s e kettő nem égett le. Aztán tagadjátok, hogy nem örködik a magyarok Istene!

— A bécsi szabók, saját vallomásuk szerint, nagyon megérzik, hogy a magyar ruha miatt üzletük apad. Mi is ugyanazt vettük észre erszényünkön, hanem akkor, midőn Bécsben dolgoztattunk.

Veszprémbe.

A Veszprémbe szülő egész csomag elvezett a póstán, s minthogy első számunk kifogyott, hirtelen nem pótolhatjuk a hiányt, azonban újra nyomtatván a hiányzó számot, azonnal póstára tesszük.

Képeink ügyében.

Ujabb előfizetőinknek tudomásul adjuk, hogy a hazai tárgyakra vonatkozó képeket külön is lenyomatjuk, még pedig kép-papírra bekerezés végett. E képeket szerföltött mérsékelt árért kaphatják meg előfizetőink, megjegyezvén, hogy az ár akármilyen nagy képnél nem halad meg egy forintot. A képeket nagyságuknál fogva nem nyomatjuk mászké, mint bármely külföldi képes lap, s a bekötés itt tekintetbe nem jöhet. Részben a külön lenyomás által ohatjuk olvasóink kívánságát teljesíteni.

Laptalajdonos és felelős szerkesztő: Vas Gereben, lakása Sobesténytér 31-k sz. Kiadó: Werfer Károly.

WERFER KÁROLY MÜINTÉZETÉBEN PESTEN

(feldunator 10-dik szám)

MEGJELENT S KAPHATÓ: A LEGUJABB

„MAGYAR DIVATKÉP ALBUM“

NŐK ÉS FÉRFIAK SZÁMÁRA.

Az első füzet, mely hat divatképet — a legujabb nappali, esteli, bálí s látogatási magyar öltöny-rajzokat tartalmazza, már megjelent, s bérmentes megrendelés mellett postai uton azonnal elküldetik. **Ára 2 forint oszt. értékben.**

Előfizetés négy füzetre, 24 divatképpel, **6 forint oszt. értékben.**

A füzetek hat hetenként jelennek meg, s csinosan borítékozva postai uton a legpontosabban expediattnak.

Kelt Pesten 1860, január 19-én.

A „Magyar Divatkép-Album“ kiadó-hivatala.

H I R D E T É S E K.

Szinezett 10,000 darab ing!

Nagyszerű régibb alaku inghalmaz magához vásárlása által darabjanként,
a váci utcában létező
„Ypsilanti“-hoz czimzett kereskedésben Pesten
10,000 darab szinezett férfi-ing 1 ft. 1 ft. 50, 1 ft. 75 kron és 2 fton kapható.
(2-3-2)

Az ujonnan megnyitott és a „Lengyel királyhoz“ czimzett
G. E. DINA-féle fűszerkereskedés
(király-utca 20. sz.)

ajánlja mindennemű fűszerezéseiket a legutányosabb áron. — Jó mértékről, va-
lamint gyors és pontos szolgálatról a legjobban van gondoskodva.
(1-3-3)

TUDÓSÍTÁS LAPUNK EZ ÉVI FOLYAMÁRÓL.

Az irodalmi erők összegyűjtésén kívül, lapunkat, földadatunkhoz illőleg, a hazai főstészettel kapcsolván egybe, nem elégszünk meg a szokott képekkel, melyekről pedig külön lenyomatokat is huzatunk le, s azokat előfizetőnk számára szerfölött mérsékelt árért adjuk, elhatároztuk, hogy előfizetőink a jövő fél évben

két jutalom példányt adunk,

még pedig egyiknek

MADARÁSZ GYŐZŐ HUNYADI LÁSZLÓJÁT
OLAJFESTÉKŰ SZINEZETT NYOMATBAN.

E kép az, mely a pesti műkiállításban oly rendkívül meglepte a közönséget, hogy Madarász Győzöt a magyar művészet jelesévé avatá. Nagysága a képnek: magassága 1 $\frac{3}{4}$ láb, szélessége 2 $\frac{1}{4}$ láb. Kiállítása pedig oly fényvel történik, mi az ilyen remeket megilleti.

Hasonló nagyságu és értékű képet még a külföldiek sem adtak, épen azért midőn a versenyben olyan diszmvét adunk, mi a hazai festészek egyik legelső remeke, bizton számítunk olvasóközönségünk gyámolyítására.

Hunyady-kpünket fára göngyölve januárhóban küldendjük szét.

Egész éves előfizetőinknek még egy másik jutalékpéldánnyal kedveskedünk, melynek tárgyát annak idejében tudtul adandjuk.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

A

D I V A T C S A R N O K

TUDOMÁNYOS, SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI

ÉS

D I V A T K Ö Z L Ö N Y

1860. ÉVI FOLYAMÁRA.

Lapunk előfizetési ára:

Egész évre tíz forint, félévre öt forint uj pénzben.

JUTALOMKÉPÜL ADJUK

MADARÁSZ GYŐZŐ UTOLSÓ ZRINYIJÉT

SZINNYOMATBAN.

Az előfizetések alóli kiadóhoz czimzendők.

Gyűjtők tíz egyszerre beküldött előfizetőért tiszteletpéldányt kapnak.

Werfer Károly,
kiadó.

Szabó Richard,
id. fel. szerkesztő.